

Neuroterus albipes, Schck. ♀♂. — Geslachtsvorm van *N. laeviusculus*, Schck.

Aan de punt van hoofd- of zijnerven. Langwerpig-eivormig 2 bij 1 mM. zijdelings bevestigd. Bleekgroen tot geel. Eerst afstaand behaard, later meest kaal. — W. 1.2.5.9. Fig. 62 Gallenboekje.

Neuroterus laeviusculus, Schck. ♀♀. — Agame vorm van *N. albipes*, Schck.

Schijfvormige bladgal met iets verhoogd midden. Tot 5 mM., radiaal gestreept, rand vlak of ietwat rond. Met enkele sterharen of kaal. Geel tot donkerrood, aan beide zijden der bladeren. — W. 1.3.5.9. Pl. no. 10 en Gallenboekje Fig. 62.

Neuroterus lenticularis, Ol. ♀♀. — Agame vorm van *Neuroterus quercus-baccarum*, L.

Tot 6 mM. groote lensvormige gal, met groote roestbruine sterharen. Aan den rand wit gevlekt. — W. 1.2.3.4.5.6.9. Pl. no. 8 en Gallenboekje Fig. 62 en 53.

Neuroterus quercus baccarum, L. ♀♂. — Geslachtsvorm van *N. lenticularis* Ol.

Tot 7 mM. groote besachtige kogeltjes zoowel aan meeldraadkatjes als bladeren der eiken. Wand dik, sappig. — W. 1.2.3.6.7.9. Pl. no. 15, Gallenboekje Fig. 62 en 53.

Neuroterus numismalis, Fourc. ♀♀. — Geslachtsvorm van *N. vesicator* Schlcht.

De kleine 2 à 3 mM. groote galletjes lijken net met zijde oversponnen knoopjes op eikeblad. — W. 1.2.3.5.9. Plaat no. 11 en Gallenboekje Fig. 62.

Neuroterus vesicator, Schlcht. ♀♂. — Geslachtsvorm van *N. numismalis* Fourc.

Puistvormige gal, aan beide zijden van het blad uitstekend. Van boven gestreept, weinig gewelfd met een wrat in 't midden. Van onder vlakker. — W. 2. Fig. 62 Gallenboekje.

Neuroterus tricolor, Htg. ♀♂. — Agame vorm van *N. fumipennis* Htg.

Tot 4½ mM. groote besjes, groen, niet doorschijnend. Eerst met afstaande verspreide haren, later bijna kaal. Wand sappig. — W. 1.2. Fig. 62 Gallenboekje.

Neuroterus fumipennis, Htg. ♀♀. — Agame vorm van *N. tricolor* Htg.

3 × 1 mM. groot bruingeel of roodachtig schijfje met verhoogd midden, zonder witte vlekken op eikeblad. Met verstrooide groote roestbruine sterharen. — W. 1.2. Pl. no. 9 en Gallenboekje Fig. 62.

Trigonaspis megaptera, Pz. ♀♂. — Geslachtsvorm van *Tr. renum* Htg.

Aan jonge, meest eenjarige boompjes of opslag aan eikestompen tot 7 mM. groote sappige, dikwandige, mooi rood of witachtig gekleurde eenkamerige gallen soms met enkele schubachtige aanhangsels. — W. 1.2.3.4.6.9. Pl. no. 12 en Gallenboekje Fig. 56.

Trigonaspis renum, Htg. ♀♀. — Agame vorm van *Tr. megaptera* Pz.

Tot 4 mM. groote, plat-niervormige galletjes aan hoofd- en zijnerven, vaak in rijen aan de onderzijde van het blad, dat daar vergeeld is. Tenslotte rond, bruin of zwart. — W. 1.2.5.6. Pl. no. 4 en Gallenboekje Fig. 56.

Quercus cerris, Turksche eik. — *Andricus circulans*, Mayr. ♀♂.

(Zeer waarschijnlijk de geslachtsvorm van *Cynips kollari* Htg.)

Eivormige tot 2½ mM. lange, bruin-gele, iets roode, kale, dunwandige galletjes tot 8 in een knop, de omhullende knopschubben uit elkaar dringend. Eén larf in elk galletje. — W. 1.

Andricus cerri, Bey. ♀♂. — (Waarschijnlijk de geslachtsvorm van *Cynips quercus-calicis* Burgsd.)

Kleine, tot 2 mM. kegelvormige galletjes, de eene helft der meeldraden vervangende, de andere zit er vaak zijdelings aan. — W. 1.

(Wordt vervolgd.)

A. JOMAN.

UIT DE TIJDSCHRIFTEN.

De Tropische Natuur. Jaargang XIX, Afl. 11, November 1930.

Aan het hoofd van de aflevering plaatst het hoofdbestuur van de Ned.-Indische Natuur-Historische Vereeniging een hartelijk welkom in Indië aan Dr. Jac. P. Thijsse.

L. Coomans de Ruiter geeft notities over het verpoppen, duur van de pop-toestand en het uitkomen van de atlasvlinder (*Attacus atlas* L.) met mooie foto's. Uit het artikel en uit de aanvulling van Dr. Leefmans er op blijkt, dat de pop-rust soms slechts één maand, soms 10 maanden duurt. Iets dergelijks komt bij meer vlindersoorten voor, ook onder onze Nederlandsche.

L. v. d. Pijl geeft het slot van zijn artikel over „Horlogebloemen” met een ontwerp voor een bloemenhorloge, dat „loopt” van 5 u. tot 20 u. 30 met een serie van 25 aanwijzingen door opengaan of sluiten van bloemen. Bij een groote groep van deze bloemen, maar niet bij alle, schijnt het oogenblik van opengaan af te hangen van het tijdstip van donker worden op de vorige dag. Een typische nachtbloeier is *Kigelia*, de leverworstboom uit Afrika; de bloem gaat in de avondschemering open en is alweer afgevallen, als de zon opgaat. De bestuiving geschiedt door kleine vleermuizen, die zich met de duimnagels vasthouden, getuige de kleine gaatjes in de bloemkroon.

Omtrent het sterven der dieren in de wildernis schrijft Gisius, dat in overeenstemming met de bekende verhalen van William J. Long men gestorven dieren (zoogdieren en vogels) in Indië vaak vindt op de ontoegankelijkste plaatsen bijv. aan de hoogste toppen der vulkanen, ver van 't gebied, waarin de diersoort leeft.

Natuurhistorisch Maandblad. Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, 19e Jaargang, No. 12, 31 December 1930.

Op de Maandelijksche vergadering vertoonde de heer Gadiot biologische filmen, waaronder ook eigen gemaakte o.a. op de excursie van 't Genootschap. De heer Waage spreekt over de Bisamrat naar aanleiding van het pas afgekomen verbod van teelt en invoer van levende exemplaren, welk verbod noodzakelijk was geworden, omdat, wanneer men hier bisamratten als pelsdier zou gaan fokken, ontsnappingen allicht niet zouden uitblijven en dit dier voor ons land in 't bijzonder met de vele rivier- en zeedijken uiterst gevaarlijk en schadelijk zou kunnen worden. In Duitschland heeft men de verdere uitbreiding van de uit Bohemen ingedrongen verwilderde bisamratten weten te stuiten en ook de teelt verboden. De heer Vos deelt mede, dat bij Mechelen, waar ontgravingen in 't Hervensch groenzand plaats hebben, een wellicht praehistorische vuurhaard is ontdekt, welke misschien voor offervuren heeft gediend.

De aanvulling op de Avifauna van Limburg door P. A. Hens wordt besloten met opgaven omtrent „steltloopers”, meeuwen en hoendervogels. Interessant zijn o.a. de gegevens omtrent het geregeld voorkomen langs de Maas van de groote bonte strandlooper. De steltkluit is bij Weert waargenomen. De kwartel is in de laatste dertig jaar steeds zeldzamer geworden.

Eine Revision der fossilen Säugetierfauna aus den Tonen van Tegelen wordt door Dr. Bernsen aangevangen. In aansluiting aan zijn prachtige onderzoek van de neushoornresten van Tegelen en aan dat van Mej. Dr. Schreuder van de bever en de reuzenbever geeft de schr. hier vooreerst een zeer uitvoerige vergelijkende beschrijving van de spaarzame resten van olifantskiezen, die uit de klei van Tegelen stammen. Ze zijn afkomstig van de soort *Elephas meridionalis* Nesti, welke soort twee rassen omvat, tot het oudste waarvan vermoedelijk de resten uit Tegelen behoren.

Vakblad voor Biologen. 12e Jaargang No. 4. December 1930.

Gezichtspunten over het ontstaan van de nieuwe flora van Krakatau na 1883 door C. G. G. J. van Steenis. De vraag of er na de geweldige uitbarsting op het eiland Krakatau nog planten of dieren kunnen zijn blijven leven onder de bedekking met asch is niet met volkomen zekerheid te beantwoorden. Verbeek heeft ge-

meend, dat dicht bij de top de aschbedekking niet dik en niet zeer heet is geweest, zoodat mogelijkerwijze nog enkele resten van plantaardig of dierlijk leven kunnen zijn blijven bestaan. Latere onderzoekingen hebben dit uitermate onwaarschijnlijk gemaakt, zoodat we met heel groote waarschijnlijkheid — volkomen zekerheid is nooit te verkrijgen — moeten aannemen, dat alle planten en dieren van het thans weer geheel begroeide eiland van elders zijn gekomen over een strook zee van tenminste 13—40 K M. breedte. Typisch is in dit verband ook de herhaaldelijk opgemerkte instabiliteit van flora en fauna: een soort, die men het eene jaar als overheerschend aantreft is enkele jaren later geheel of grootendeels weer verdrongen door andere.

Natura. Orgaan der Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging. No. 12. 15 Dec. 1930.

J. Sybrandi geeft No. VI van zijn Opstellen over Aquariumkunde, dat behandelt de constructie, n.l. het inzetten van de ruiten in een aquarium en een methode voor het maken van gesoldeerde aquaria uit glas en blik.

De planten- en dierenwereld op de hoogste toppen van Java is een résumé van een voordracht door Prof. Docters van Leeuwen gehouden.

Wat er op vijf November in en om Kaapstad bloeide wordt opgenoemd door den oud-hortulanus Budde, zooals hij de namen van bloeiende sierplanten noteerde op een morgenwandeling langs de tuinen in en om die stad.

Amoeba. Orgaan van den Nederlandschen Jeugdbond voor Natuurstudie. 9e Jaargang. No. 15. December 1930.

Huub Kanters neemt afscheid als redacteur met een artikeltje „Einde”.

L. Tinbergen besluit zijn artikel over de Vogels van Schouwen met een stuk over de Trekvogels, waarin aardige teekeningen van zwarte ruiter, witgatje en bonte strandlooper.

Frans M(akkink) trekt nog eens te velde tegen verzamelen uit verzamelwoede zonder wetenschappelijk nut. C. G. Ebbinge Wubben vervolgt zijn reisverhaal van Texel met aardige waarnemingen van schelpdieren, van langsprietkreeftjes, die zich ingraven met hun sprieten, zeepieren, die met hoorbaar geluid zich in hun hol wegtrekken, over de voedingswijze van Machilis, van Blennius en van Zeenaalden.

M. J. Adriani bespreekt het request van „het Nederlandsche Landschap” over Natuurbescherming en Onderwijs.

Vierde Jaarverslag van de Algemeene Vereeniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en omstreken 1929—1930. Dit verslag, dat met prachtige foto's geïllustreerd is, geeft een idee, en geen gering idee, van wat in den Haag en omstreken bereikt wordt op het gebied van natuurbescherming door samenwerking van verschillende vereenigingen met de Gemeentediensten. Treffend is wat er gemeld staat omtrent de „paradijstoestand” in het park Marlot, waar eekhoorns, meezen en roodborstjes uit de hand eten, meezen nestmateriaal halen uit bontkragen van dames, boschmuizen voor de voeten der wandelaars loopen.

J. HEIMANS.

BOEKBESPREKING.

Leo Senden: *Uit het Huishouden der Mieren*, klein 80, 182 en 132 p.p. met vele illustraties, fr. 15 per deeltje. Uitgave van het Davidsfonds. Brugge.

Een populair werkje over mieren. De illustraties zijn ontleend aan bekende standaardwerken, de schrijver heeft blijkbaar zich ook practisch met mieren bezig gehouden. Het eerste deeltje beschrijft in 't algemeen lichaamsbouw en levenswijze, het tweede is gewijd aan betrekkingen tusschen mieren en andere dieren en tusschen mieren en planten. Er is veel lezenswaardigs in, Senden schrijft dikwijls aardig gekruid Zuid-Nederlandsch en hij is niet karig met het geven van zijn persoonlijke meeningen. Hier is er een die Dr. Liernur zal interesseeren:

„In den Catechismus staat dat wij onzen evennaaste moeten beminnen gelijk onszelf,